

Rapport fra markeringen av Nostra Aetate i Vatikanet 27.10-30.10.25

President i ECRL ba meg representere ECRL ved markeringen av 60 års markeringen av Nostra Aetate i Vatikanet 27.10-30.10.25.

Invitasjonen gjaldt deltagelse på festforestilling i Vatikanet med pave Leo tilstede 28.10 om kvelden og spesiell invitasjon til Den almene audiensen på Petersplassen 29.20 om formiddagen. Invitasjonen var signert George Jacob Card. Koovakad, prefect for Dicastery for Inter-religious Dialogue.

De samme dagene hadde Pontifica Universita Gregoriana en bred konferanse «Towards the future. Re-thinking Nostra Aetate today». Denne konferansen var vi ikke invitert til/gjort oppmerksom på. Det medførte at vi ikke fikk tilgang første dagen, men det løste seg de to neste. Gitt det andre programmet, begrenset min deltagelse seg til noen av sesjonene, som jeg kommer tilbake til.

Om Nostra Aetate

Nostra Aetate er Det andre Vatikankonsil erklæring om kirkens forhold til ikke-kristne religioner, undertegnet pave Paul VI. Erklæringen er et kort dokument som er i kategorien pastoral veiledning, men er knyttet opp til øvrige lære uttalelser. Det har derfor hatt en betydelig innflytelse og gitt retning for de følgende pavenes interreligiøse praksis.

Erklæringen tar sitt utgangspunkt i at menneskeheten er kommet nærmere hverandre og at ulike folk bindes sterkere sammen. I lys av kirkens oppgave å fremme kjærlighet mellom mennesker og nasjoner, legger erklæringen vekt på hva mennesker er felles om og hva som kan knyte dem sammen i fellesskap.

Grunnlaget finner erklæringene i at alle mennesker har felles opprinnelse fordi Gud skapte alle til å befolke jorden, de har også Gud som felles mål og Guds frelse gjelder alle mennesker. Mennesker forventer, heter det videre, å få svar på uløste spørsmål i menneskets livsbetingelser som lidelse og det ultimate mysteriet vi lever innenfor om hvor vi kommer fra og hvor vi skal, fra de ulike religionene.

I det andre avsnittet behandles ulike religiøse uttrykk med særlig vekt på hinduismen og buddhismen der det heter at «Den katolske kirke ikke avviser noe som er sant og hellig i disse religionene..og anerkjenner fremmingen av det gode, og de åndelige, moralske og sosiokulturelle verdiene som finnes i disse religionene».

Det tredje avsnittet omhandler forholdet til islam. Etter positivt å omtale islams anerkjennelse av Gud som skaper og av Abraham, Jesus og Maria, adresseres konfliktene som har preget relasjonen gjennom århundrene. Synoden oppfordrer oss alle til å glemme fortiden og sammen arbeide ærlig for gjensidig forståelse og bevare

og fremme sosial rettferdighet, moralsk adferd, fred og frihet til det beste for hele menneskeheten.

Det fjerde avsnitt omhandler forholdet til jøder og jødedom, en relasjon som var utgangspunktet for hele erklæringen. Nødvendigheten av å behandle denne relasjonen medførte behov for også å behandle forholdet til alle andre religioner. Erklæringen anerkjenner kirken og jødedommens felles røtter i åpenbaringen i Israels historie og tar sterk avstand fra den kirkelige tradisjonen som knytter alle jøder den gang og nå til korsfestelsen av Jesus. Det understrekes også at Gud er trofast til sin utvelgelse og det tas sterkt avstand fra alle former for hat, forfølgelse, antisemittisme både i historien og nå.

Den avsluttende paragrafen understreker at fordi alle er skapt i Guds bilde, er det ikke grunnlag for noen form for diskriminering mellom mennesker eller mellom folkeslag,.. Kirken tar derfor avstand fra all diskriminering basert på rase,, farge, levestandard eller religion. Tvertom understrekes at alle kristne må opprettholde gode relasjoner mellom nasjonene)1. Pet 2.12) og så langt mulig leve i fred med alle mennesker.

Selv om NA i noen grada er preget av språket på 1960-tallet, er det fortsatt et svært godt og lettlest dokument for en grunnleggende innføring i interreligiøse relasjoner, vel verd å markere og bruke som grunnlag for grunnleggende samtaler i menighetene om forholdet til andre religioner.

Konferansen

De sesjonene jeg deltok i på konferansen omhandlet forholdet til religioner ikke eksplisitt omtalt i NA, som daosime, sikh, afrikansk tradisjonell religion og nyere religiøse bevegelser. Det ble understreket at disse utelatelsene ikke betyr at ikke erklæringen er relevant også for relasjonen til disse religionene. Interessant var det at sikh ikke anerkjennes offisielt i Italia som religion, visstnok med henvisning til at de ikke er nevnt i NA. Dette legger begrensinger på dem, og er en utfordring fordi de er en stor gruppe som bidrar betydelig til Italiensk næringsliv. For meg var det også interresant å høre nytenkende refleksjonen om kirkens forhold til tradisjonell afrikansk religion. Det blir blir stadig mer aktuelt fordi tyngdepunktet i kirken flyttes sørover og ikke minst til Afrika. Den velkjente praksisen med å praktisere kristen ´tro om dagen og tradisjonelle religiøse skikker om kvelden ble tydelig adressert. Dette ble det hevdet aktualiserer behovet for nytenking om disse ritualene og praksisene.

Den andre sesjonen jeg deltok på handlet om forholdet til jødedommen. Her ble det påvist at NA ikke forholder seg spesielt tydelig til holocaust og kirkens holdninger under forfølgelsene, og heller ikke til dagens aktuelle jødedom. Den anerkjenner de felles røttene, men omtaler i liten grad innholdet i den faktiske jødedom i dag. Den ofte siterte setningen «kirken trenger jødedommen, men jødedommen trenger ikke

kristendommen» ble kritisert fra de jødiske bidragsyterne. De la også vekt på at relasjonen ikke bør handle om fells trosuttrykk, men om å akseptere hverandre som «den andre». For meg er det også uklart hvilken form for judaisme kirken trenger, den religiøse nasjonalismen i dagens Israel ble så langt jeg hørte lite presist adressert. Fra katolsk hold ble det også antydnet at det bør utvikles, sammen med muslimer og jøder, en teologi nyttet til landløftet som ikke adresseres i NA. Her opplevde jeg en uklarhet om forholdet mellom jødedom i dag og statens Israels ethos. Samtalen var også preget av at det den første dagen fra en av bidragsyterne ble uttrykt setninger som ble oppfattet som en sammenlikning mellom holchust og Israels krigføring på Gaza. Siden jeg ikke var tilstede de dette ble sagt, kan jeg ikke vurdere selve utsagnet, men registrerte at det hadde skapt betydelig støy. Det var forøvrig interessant å lære at flere den gang, f.eks. Karl Barth, mente at det ikke var naturlig at relasjonen til jødedommen ble behandlet i samme dokument som andre religioner.

I den avsluttende oppsummeringen ble det varslet at det vil bli en bokutgivelse av bidragene på konferansen.

Feiringen.

Feiringen av NA besto i en imponerende forstilling i en stor sal med kulturelle uttrykk fra hele verden, bl.a. ble det danset indonesiske daner knyttet til islam, hindusime og kristendom, tydelig samme kulturelle tradisjon. Tilsvarende med urfolksmusikk fra Latin Amerika og afrikansk musikk og dans, og barnekor fra Italia.

Gjennom kortere filminnslag fikk vi informasjon om hvordan de ulike pavene i etterkant av NA har fremmet interreligiøs dialog og spiritualitet. I korte taler ble det understreket hvor sentralt interreligiøs dialog er for å fremme menneskehetens felles gode. Det var en interessant nyanse mellom representanten for dialogen med jødedommen og Sara Bernstein, jødisk NGO-leder fra Israel, der den sistnevnte var svært tydelig i sin kritikk av staten Israel og viste engasjement for palestinske rettigheter. Dette perspektivet var helt fraværende hos kardinalen for relasjoner til jødedom/jøder.

Pavens budskap understreket hvor viktig interreligiøst arbeid er i vår tid med økende fordommer og konflikt. Han forankret dialogen at alle mennesker er villet av Gud og er Guds barn slik at vi alle tilhører den samme Guds familie. Dialog er ikke en av mange oppgaver, men en livsform som en nødvendig del av «Pilgrimage of Hope. Det er i følge paven, et hellig kall å vandre sammen i håp slik at alle mennesker kan beholde håp og kjærlighet i livet i sine hjerter og liv. Slik bringes håp til menneske fangete i lidelse.

Festforestillingen la nok mer vekt på mangfold i kulturelle uttrykk som også knytter til religiøs forankring. Samsynet mellom inter-kulturell dialog og inter-religiøs dialog ble derfor tydelig. Globalt er dette veldig tydelig, og det gir impulser til en mer nyansert samtale i våre vesteuropeiske samfunn om hvordan et mer mangfoldig samfunn kan utvikles kulturelt og religiøst i en tid der sterkes bevegelser promoterer monokulturelle visjoner som samfunnet. Dette skjer jo både ved å løfte frem et samfunns kulturelle røtter og ved en mer og mer hard integrering/assimilerings politikk.

Både denne appellen og talen på audiensen foran tusenvis av pilegrimer og flere hundre representanter for andre religioner, kommuniserte at den nye paven vil følge i sine forgjengeres linje om åpen og aktiv relasjonsbygging til andre religioner med særlig vekt på samhandling for fred og menneskehetens felles goder. I tråd med dette inviterer han til bønn i Assisi for markere 40 års dagen 27. oktober 2026.

Konklusjon

Det var stimulerende å delta i denne feiringen og viktig at ECRL var en tydelig deltager i RfPE delegasjonen. Forberedelsene kunne vært bedre fra RfPE-ledelsen, men resultatet ble tilfredstillende. ECRL var dessuten direkte representert som religiøse leder i sine respektive trossamfunn. Dette kunne nok disse lederne kommunisert tydeligere til fellesskapet.....

Den almene audiensen hadde vi prioriterte seter oppe på plattformen uten at vi fikk håndhilse på paven, emn det var en viktig tilstedeværelse.

Oppholdet ga god anledning til samvær med resten av RfPE delegatene og ECRLs del av. RfP E tror jeg ble styrket ved dette